

на единъ купъ пепель край пътьтъ, въ който се виждаха много кости, станали на пепель. Тукъ се бѣха изгорили единъ купъ мрътви тѣла, и виждаше се, че турцити са правили нѣкакво ништожно неразбрано опитване да изгоретъ мрътвити.

Малко по-нататъкъ стигнахми при друго едно нѣшто, което произведе въ насъ жалость и ужасъ. Тамъ видѣхми единъ трупъ на една млада мома, 15 годишна, която бѣше се прострѣла на пътьтъ, и една часть отъ трупьтъ ѝ бѣше заровена съ остатъци ти на единъ съборентъ зидъ. Таа оште бѣше облѣчена въ риза; пишталити ѝ бѣха обути само въ калци; нѣ малкити ѝ нозѣ, отъ които бѣха зети убушгата, бѣха голи, месото исъхнало, нѣ тако-речи цѣла; имаше една голѣма рана на главата ѝ, а голѣмата ѝ чърна коса, която имаше близу единъ лакътъ длъга, висѣше и бѣше раслана по прахътъ. За заблѣжване е, че всичкити женски тѣла, што видѣхми, бѣха само по една риза. И това сирото момиче, види се, бѣше съблѣчено до риза, едно да трѣсетъ пари по него, и друго, за скъпи нѣшта, или отъ една проста варварштина; послѣ обезчестено и най-послѣ убито. Говорихми съ много жени, които прѣминали прѣзъ всичкити тина мѣни на варварштината, и ето какъ ни ги описаха: Улавнави първенеъ жената, стбличали на до риза, зимали каквато по-добра дрѣха намирали, както и всичкити ѝ скъпи нѣшта. Послѣ на обезчеговали толкова души, колкото искали, и послѣдний или на убивалъ или на оставялъ, споредъ както му скимнело.

Въ друга къшта, единъ човѣкъ ни задържа да ни покаже мѣсто то, дѣто изгорили по-малкий му братъ, който билъ слѣпъ; той горкий сѣдна при пепельта на братовити си кости, и зе да плаче като малко дѣте. На срещната страна на главната улица, два трупа на двѣ малки дѣца, лежаха едно до друго, малко заровени съ камене, а по малкити имъ главички имаше страшни рѣзки отъ ножъ. Бройтъ на избитити дѣца въ това клане е голѣмъ. Тии често били набождани на ножовете. Приказаха ни мнозина очевидци, че видѣли малки дѣца да се носетъ по улицити на ножове, както тукъ така и въ Панигюриште. — Причината за това нѣшто, за това клане е проста. Единъ турчинъ кога избие едно извѣстно число невѣрници, той вѣрова, че пътьтъ му е отворенъ за рай, малко иска той да знае за другити си грѣхове.

Мухамедъ, то се знае, мислилъ е само за обрѣжени невѣрници, нѣ простий турчинъ зель тоя законъ въ по-широкъ размѣръ, та има за такъви и женити и дѣцата. — Баши-бозуцити въ Батакъ, за да увеличатъ бройтъ на жртвити распаряли тежки жени и убивали оште не роденити дѣца. Колкото доближавахми до сръдата на селото, толкова по-много ставаха костити, труповети и главити. Нѣмаше къшта, на която подъ развалинити да нѣма човѣшки остатъкъ, расхвърлени оште и по пътиштата. Прѣдъ портити на пътьтъ много жени се расхождаха на горѣ на долу и плачеха погрѣбални пѣсни. — Една отъ тина жени ме улови за ръка и ме заведе на дворътъ си, та ми показа остатъцити на една друга млада мома, половината заровена съ варъ и съ камене, а косата ѝ расплетена и смачкана между каменети и прахътъ. Горката майка страшно плачѣше, като луда, и си биеше главата по зидовети; азъ заминахъ на страна съ нажалено сръдце, и на оставихъ сама при костникътъ ѝ. Нѣколко стъпки по-нататъкъ, една жена сѣдѣше на пътнити врата, клатеше се насамъ натамъ, и плачеше толкова жално, шгото човѣкъ не можеше да се сдържа да на слуша. Глава та си държаше въ ръцѣтъ,